

Deus mortuorum, sed viventium. Sed constat quod quando illa verba dicebantur, Abraham, Isaac, & Jacob non vivebant corpore, sed solum anima. Ergo resurrectio non erit corporum, sed solum animarum.

3. Præterea. Apostolus I. Corinth. xv. videtur probare resurrectionem ex remuneratione laborum quos in hac vita sustinent Sancti; qui si in hac vita tantum confidentes essent, miserabiliores essent omnibus hominibus. Sed sufficiens remuneratio omnium laborum hominis potest esse in anima tantum: non enim oportet quod instrumentum simul cum operante remuneretur: corpus enim animæ instrumentum est, unde etiam in purgatorio ubi animæ puniuntur pro his quæ gesserunt in corpore, anima sine corpore puniuntur. Ergo non oportet ponere resurrectionem corporum, sed sufficit ponere resurrectionem animarum, quæ est dum transferuntur de morte culpæ, & miseriæ in vitam gratiæ, & gloriæ.

4. Præterea. Ultimum rei est perfectissimum in re, quia per illud attingit finem suum. Sed perfectissimus status animæ est ut sit à corpore separata: quia in hoc statu conformior est Deo, & Angelis, & magis pura, quasi separata ab omni extranea natura. Ergo separatio à corpore est ultimus status ejus; & ita ex hoc statu non redit ad corpus, sicut nec ex viro fit puer.

5. Præterea. Mors corporalis in poenam homini est inflicta pro prima prævaricatione, ut patet Gen. 11. sicut & mors spiritalis, quæ est separatio animæ à Deo, est inflicta homini pro peccato mortali. Sed de morte spiritali nunquam redeunt ad vitam post sententiam damnationis acceptam. Ergo nec de morte corporali ad vitam corporalem erit regressus; & sic resurrectio non erit.

Sed contra est quod dicitur Job xix. 25. Scio quod redemptor meus vivit, & in novissima die à terra surrecturus sum, & rursus circumdabor pelle mea. Ergo resurrectio erit etiam corporum.

Præterea. Donum Christi est majus quam peccatum Adæ, ut patet Rom. v. Sed mors per peccatum introducta est: quia si peccatum non fuisset, mors nulla esset. Ergo per donum Christi à morte reparabitur ad vitam.

Præterea. Membra debent esse corpori conformia. Sed caput nostrum vivit, & in æternum vivet in corpore, & anima: quia resurgens ex mortuis jam non moritur, ut patet Rom. vi. 9. Ergo & homines, qui sunt ejus membra, vivent in corpore, & anima, & sic oportet carnis resurrectionem esse.

QUÆSTIUNCULA II.

1. Ulterius. Videtur quod resurrectio non erit omnium generaliter. In Psalmo enim 1. 2. dicitur: Non resurgent impii in judicio. Sed resurrectio non erit hominum nisi tempore iudicii universalis. Ergo impii nullo modo resurgent.

2. Præterea. Daniel. xii. 2. dicitur: Multi de his qui dormiunt in pulvere, vigilaunt. Sed hæc locutio quamdam (1) partitionem importat. Ergo non omnes resurgent.

3. Præterea. Per resurrectionem homines conformantur Christo resurgenti: unde I. Corinth. xv. concludit Apostolus, quod si Christus resurrexit, & nos resurgemus. Sed illi soli debent Christo resurgenti conformari qui ipsius imaginem portaverunt, quod est solum bonorum. Ergo ipsi soli resurgent.

(1) Al. participationem. (2) Al. omne.

4. Præterea. Poena non dimititur nisi ablata culpa. Sed mors corporalis est poena originalis peccati. Ergo cum non (2) omnibus sit dimissum originale peccatum, non omnes resurgent.

5. Præterea. Sicut per gratiam Christi renascimur, ita per gratiam ejus resurgemus. Sed illi qui in maternis uteris moriuntur, nunquam poterunt renasci. Ergo nec resurgere poterunt; & sic non omnes resurgent.

Sed contra est quod dicitur Joan. v. 28. Omnes qui in monumentis sunt, audient vocem Filii Dei, & qui audiverint, vivunt. Ergo omnes mortui resurgent.

Præterea. I. Corinth. xv. 51. dicitur: Omnes quidem resurgemus.

Præterea. Resurrectio ad hoc necessaria est, ut resurgentes recipiant pro meritis poenam, vel præmium. Sed omnibus debetur poena, vel præmium pro merito proprio, sicut adultis, vel alieno, sicut parvulis. Ergo omnes resurgent.

QUÆSTIUNCULA III.

1. Ulterius. Videtur quod resurrectio sit naturalis. Quia, sicut dicit Damascenus in III. Lib. de Fide orthodox. cap. viii. quod communiter in omnibus respicitur, naturam caracterizat in his quæ sub ipsa sunt atomis. Sed resurrectio in omnibus communiter invenitur. Ergo est naturalis.

2. Præterea. Gregorius dicit, XIV. Moral. cap. xiv. Qui resurrectionis fidem ex obedientia non tenent, certe hanc ex ratione tenere debuerunt. Quid enim quotidie nisi resurrectionem nostram mundus in elementis suis imitatur? Et ponit exemplum de luce, quæ quasi moriendo oculis subtrahitur, & rursus quasi resurgendo revocatur; & de arbutis, quæ viriditatem amittunt, & rursus quasi resurgunt reparantur; & de seminibus, quæ putrescendo moriuntur, & rursus germinando quodammodo resurgunt: quod etiam exemplum Apostolus ponit I. Corinth. xv. Sed nihil potest ex naturalibus operibus ratione cognosci nisi naturale. Ergo resurrectio erit naturalis.

3. Præterea. Illa quæ sunt præter naturam, non multo tempore manent, quia sunt quasi violenta. Sed vita quæ per resurrectionem reparatur, in æternum manebit. Ergo resurrectio erit naturalis.

4. Præterea. Illud ad quod tota naturæ expectatio intendit, maxime videtur esse naturale. Sed resurrectio, & glorificatio Sanctorum est hujusmodi, ut patet Rom. viii. Ergo resurrectio erit naturalis.

5. Præterea. Resurrectio est motus quidam ad perpetuam conjunctionem animæ & corporis. Sed motus est naturalis qui terminatur ad quietem naturalem, ut patet in V. Physic. text. lx. & deinceps. Perpetua autem conjunctio animæ & corporis erit naturalis: quia cum anima sit proprius motor corporis, habet sibi corpus proportionatum; & ita in perpetuum est naturaliter vivificabile ab ipsa, sicut ipsa in perpetuum vivit. Ergo resurrectio erit naturalis.

Sed contra. A privatione in habitum non fit regressus secundum naturam. Sed mors est privatio vitæ. Ergo resurrectio, per quam est reditus de morte ad vitam, non est naturalis.

Præterea. Ea quæ sunt unius speciei, unum habent determinatum modum originis: unde animalia quæ generantur ex putrefactione, & ex semine, nunquam sunt unius speciei, ut dicitur à Commentatore in VIII. Physic. comm. xlvi. Sed naturalis modus quo

quo homo oritur, est generatio ejus ex simili in specie, quod non erit in resurrectione: quare non est naturalis.

SOLUTIO I.

Respondeo dicendum ad primam questionem, quod secundum diversas sententias de ultimo fine hominis diversificatae sunt sententiæ ponentium, vel negantium resurrectionem. Ultimus enim finis hominis quem omnes homines naturaliter desiderant, est beatitudo quam quidam homini posse provenire in hac vita posuerunt: unde non cogebantur ponere aliam vitam post istam, in qua homo ultimam suam perfectionem consequeretur; & sic resurrectionem negabant. Sed hanc opinionem satis probabiliter excludit varietas fortunæ, & infirmitas humani corporis, scientiæ, & virtutis imperfectio, & instabilitas, quibus omnibus beatitudinis perfectio impeditur, ut Augustinus prosequitur in fine de Civ. Dei. Et ideo alii posuerunt aliam vitam esse post hanc vitam, in quantum homo secundum animam tantum vivebat post mortem: & hanc vitam ponebant sufficere ad naturale desiderium implendum de beatitudine consequenda. Unde Porphyrius dicebat, ut Augustinus dicit in Lib. de Civ. Dei, XXI. cap. xvi. quod animæ, ad hoc quod beata sit, omne corpus fugiendum est: unde tales resurrectionem non ponebant. Hujusmodi autem opinionis apud diversos diversa erant falsa fundamenta. Quidam enim hæretici posuerunt omnia corporalia esse à malo principio, spiritualia vero à bono: & secundum hoc oportebat quod anima summe perfecta non esset, nisi à corpore separata, per quod à suo principio distrahitur, cujus participatio ipsam beatam facit: & ideo omnes hæreticorum sectæ quæ ponunt corporalia à diabolo esse creata, vel formata, negant corporum resurrectionem. Hujusmodi autem fundamenti falsitas in secundi Libri principio ostensa est. Quidam vero posuerunt totam hominis naturam in anima consistere, ita ut anima corpore uteretur sicut instrumento, aut sicut nauis navi: unde secundum hanc opinionem sequitur quod sola anima beatificata naturali desiderio beatitudinis non frustraretur; & sic non oportet ponere resurrectionem. Sed hoc fundamentum sufficienter Philosophus in II. de Anima, text. vii. & xxiv. destruit, ostendens animam corpori sicut formam materiam uniri. Et sic patet quod si in hac vita homo non potest esse beatus, necesse est resurrectionem ponere.

Ad primum ergo dicendum, quod cælum nunquam atteretur quantum ad substantiam, sed atteretur quantum ad effectum virtutis, per quam movetur ad generationem, & corruptionem inferiorum, ratione cujus dicit Apostolus I. Corinth. vii. 31. Præterit figura huius mundi.

Ad secundum dicendum, quod anima Abraham non est proprie loquendo, ipse Abraham, sed est pars ejus; & sic de aliis: unde vita animæ Abraham non sufficeret ad hoc quod Abraham sit vivens, vel quod Deus Abraham sit Deus viventis; sed exigitur vita totius conjuncti, scilicet animæ, & corporis: quæ quidem vita quamvis non esset actu quando verba proponebantur, erat tamen in ordine utriusque partis ad resurrectionem. Unde Dominus per verba illa subtilissime, & efficaciter probat resurrectionem.

Ad tertium dicendum, quod anima non comparatur ad corpus solum ut operans ad instrumentum quo operatur, sed etiam ut forma ad materiam: unde operatio est conjuncta, & non tantum animæ, ut patet per Philosophum in I. de Anima, text. com. xii. In IV. Sent. Tom. V.

xiv. & xvi. Et quia operanti debetur operis merces, oportet quod ipse homo compositus ex anima & corpore operis sui mercedem accipiat. Venialia autem sicut dicunt peccata quasi disponunt ad peccandum, non quod simpliciter habeant, & perfecte rationem peccati; ita poenâ quæ eis redditur in purgatorio, non est simpliciter retributio, sed magis purgatio quædam, quæ seorsum fit in corpore per mortem, & incinerationem; & in anima per purgatorium ignem.

Ad quartum dicendum, quod cæteris paribus perfectior est status animæ in corpore quam extra corpus, quia est pars totius compositi, & omnis pars integralis materialis est respectu totius; quamvis sit Deo conformior secundum quid. Tunc enim, simpliciter loquendo, est aliquid maxime Deo conforme quando habet quiddam suæ naturæ conditio requirit, quia tunc perfectionem divinam maxime imitatur: unde cor animalis magis est conforme Deo in mobili quando movetur quam quando quiescit, quia perfectio cordis est etiam moveri, & ejus quies est ejus destructio.

Ad quintum dicendum, quod mors corporalis introducta est per peccatum Adæ, quod est morte Christi deletum: unde poena illa non manet in perpetuum. Sed peccatum mortale, quod mortem æternam per impenitentiam inducit, ultra non expiabitur: & ideo mors illa æterna erit.

SOLUTIO II.

Ad secundam questionem dicendum, quod ea quorum ratio sumitur ex natura speciei, oportet similiter inveniri in omnibus quæ sunt speciei ejusdem. Talis autem est resurrectio: hæc enim est ejus ratio, ut ex dictis patet, quod anima in perfectione ultima speciei humanæ esse non potest à corpore separata: unde nulla anima in perpetuum remanebit à corpore separata: & ideo necesse est, sicut unum, ita omnes resurgere.

Ad primum ergo dicendum, quod Psalmista loquitur de spiritali resurrectione, quæ impii non resurgent in iudicio discussionis conscientiæ, ut Glossa exponit. Vel loquitur de impiis qui sunt omnino infideles, qui non resurgent ut iudicentur, jam enim iudicati sunt.

Ad secundum dicendum, quod Augustinus, de Civ. Dei Lib. XX. cap. xxiii. exponit, multi, id est omnes; & hic modus loquendi frequenter invenitur in sacra Scriptura. Vel perditio potest intelligi quantum ad pueros damnatos, qui quamvis resurgant, non proprie dicuntur evigilare, cum nec sensum poenæ, nec gloriæ habituri sint: vigilia enim est solutio sensus.

Ad tertium dicendum, quod tam boni quam mali conformantur Christo, vivendo in hac vita, in his quæ ad naturam speciei pertinent, non autem in his quæ ad gratiam spectant: & ideo omnes ei conformabuntur in reparatione vitæ naturalis, non autem in similitudine gloriæ, sed soli boni.

Ad quartum dicendum, quod mortem, quæ est poena originalis peccati, illi qui in originali decedunt, exolverunt moriendo: unde non obstante culpa originali possunt à morte resurgere. Poena enim originalis peccati magis est mori quam morte detineri.

Ad quintum dicendum, quod renascimur per gratiam Christi nobis datam, sed resurgimus per gratiam Christi, qua factum est ut nostram naturam susciperet, quia ex hoc ei in naturalibus conformamur: unde illi qui in maternis uteris decedunt, quamvis re-

nati non fuerint per susceptionem gratiae, tamen resurgunt propter conformitatem naturae ad ipsum, quam consecuti sunt ad perfectionem humanae speciei perringentes.

SOLUTIO III.

Ad tertiam quaestionem dicendum, quod motus, sive actio aliqua se habet ad naturam tripliciter. Est enim aliquis motus, sive actio, cujus natura nec est principium, nec terminus: & alius motus quandoque est a principio supra naturam, ut patet de glorificatione corporis, quandoque autem a principio alio quocumque, sicut patet de motu violento lapidis sursum, qui terminatur ad quietem violentam. Est etiam aliquis motus cujus principium, & terminus est natura, ut patet in motu lapidis deorsum. Est etiam aliquis motus cujus terminus est natura, sed non principium, sed quandoque aliquid supra naturam, sicut patet in illuminatione caeci, quia visus naturalis est, sed illuminationis principium est supra naturam; quandoque autem aliud, ut patet in acceleratione florum, vel fructuum per artificium facta. Quod autem principium sit natura, & non terminus, esse non potest: quia principia naturalia sunt ad determinatos effectus diffinita, ultra quos se extendere non possunt. Operatio ergo, vel motus primo modo se habens ad naturam nullo modo potest dici naturalis; sed vel est miraculosa, si sit a principio supra naturam; vel violenta, si sit ab alio quocumque principio. Operatio autem, vel motus secundo modo se habens ad naturam est simpliciter naturalis. Sed operatio quae tertio modo se habet ad naturam, non potest dici simpliciter naturalis, sed secundum quid, in quantum scilicet perducit ad id quod secundum naturam est; sed vel dicitur miraculosa, vel artificialis, vel violenta. Naturale enim proprie dicitur quod secundum naturam est: secundum naturam autem esse dicitur habens naturam, & quae consequuntur naturam, ut patet in II. Physic. text. IV. & V. Unde motus, simpliciter loquendo, non potest dici naturalis, nisi ejus principium sit natura. Resurrectionis autem principium natura esse non potest, quamvis ad vitam naturae resurrectio terminetur. Natura enim est principium motus in eo in quo est, vel activum, ut patet in motu gravium, & levium, & in alterationibus naturalibus animalium; vel passivum, ut patet in generatione simplicium corporum. Passivum autem principium naturalis generationis est potentia passiva naturalis, quae semper habet aliquam potentiam activam sibi respondentem in natura, ut dicitur IX. Metaph. text. 11. Nec differt quantum ad hoc si ve respondeat passivo principio activum principium in natura respectu ultimae perfectionis, scilicet formae; sive respectu dispositionis quae est necessitas ad formam ultimam; sicut est in generatione hominis secundum positionem fidei; vel etiam de omnibus aliis secundum opinionem Platonis, & Avicennae. Nullum autem activum principium resurrectionis est in natura neque respectu conjunctionis animae ad corpus, neque respectu dispositionis quae est necessitas ad talem conjunctionem, quia talis dispositio non potest a natura induci nisi determinato modo per viam generationis ex semine. Unde etsi ponatur esse aliqua potentia passiva ex parte corporis, seu etiam inclinatio quaecumque ad animae conjunctionem, non est talis quod sufficiat ad rationem motus naturalis: unde resurrectio

(1) Al. ratione demonstrante non naturale.

io, simpliciter loquendo, est miraculosa, non naturalis, nisi secundum quid, ut ex dictis patet.

Ad primum ergo dicendum, quod Damascenus loquitur de illis quae inveniuntur in omnibus individuis ex principis naturae creatis: non enim si divina operatione omnes homines dealbarentur, vel in uno loco congregarentur, sicut tempore diluvii factum est, propter hoc albedo esset proprietas naturalis hominis, vel esse in tali loco.

Ad secundum dicendum, quod ex rebus naturalibus non cognoscitur aliquid (1) non naturale ratione demonstrante; sed ratione persuadente potest cognosci aliquid supra naturam: quia eorum quae supra naturam sunt, ea quae sunt in natura, aliquam similitudinem repraesentant, sicut unio corporis & animae repraesentat unionem spiritus ad Deum per gloriam fruitionis, ut Magister in II. dist. 1. dixit, & simili modo exempla quae Apostolus, & Gregorius inducunt, fidei resurrectionis persuasive adminiculantur.

Ad tertium dicendum, quod ratio illa procedit de operatione illa quae determinatur ad id quod non est per naturam, sed naturae contrarium; hoc autem non est in resurrectione: & ideo non est ad propositum.

Ad quartum dicendum, quod tota operatio naturae est sub operatione divina, sicut operatio inferioris artis sub operatione superioris: unde sicut omnis operatio inferioris artis expectat aliquem finem ad quem non pervenitur nisi operatione artis superioris inducentis formam, vel utentis artificio facto; ita ad ultimum finem, ad quem tota naturae expectatio tendit non potest perveniri operatione naturae, & propter hoc consecutio ejus non est naturalis.

Ad quintum dicendum, quod quamvis non possit esse motus naturalis qui terminatur ad quietem violentam, tamen potest esse motus non naturalis qui terminatur ad quietem naturalem, ut ex dictis patet.

ARTICULUS II.

Utrum Christi resurrectio sit causa nostrae resurrectionis.

III. P. quest. LVII. art. 1. & 2. & I. ad Thess. cap. IV. lect. 2.

1. Ad secundum sic proceditur. Videtur quod Christi resurrectio non sit causa nostrae resurrectionis. Posita enim causa ponitur effectus. Sed posita resurrectione Christi non est secuta statim resurrectio aliorum mortuorum. Ergo resurrectio ejus non est causa nostrae resurrectionis.

2. Praeterea. Effectus non potest esse, nisi causa praecesserit. Sed resurrectio mortuorum esset, etiamsi Christus non resurrexisset: erat enim alius modus possibilis Deo ut homo liberaretur. Ergo resurrectio Christi non est causa nostrae resurrectionis.

3. Praeterea. Idem est factivum unius in tota una specie. Sed resurrectio erit omnibus hominibus communis. Cum ergo resurrectio Christi non sit causa sui ipsius, non erit causa aliarum resurrectionum.

4. Praeterea. In effectu relinquitur aliquid de similitudine causae. Sed resurrectio ad minus quorundam, scilicet malorum, non habet aliquid simile resurrectioni Christi. Ergo resurrectionis illorum non erit causa resurrectio Christi.

Sed contra. Illud quod est primum in quolibet genere

(1) Al. ratione demonstrante non naturale.

nese, est causa eorum quae sunt post, ut patet in II. Metaph. text. IV. Sed Christus ratione suae resurrectionis corporalis dicitur primitiae (2) dormientium I. Corinth. V. & primogenitus mortuorum Apoc. 1. Ergo sua resurrectio est causa resurrectionis aliorum.

Praeterea. Resurrectio Christi magis convenit cum nostra resurrectione corporali quam cum resurrectione spirituali, quae est per justificationem. Sed resurrectio Christi est causa justificationis nostrae, ut patet Roman. IV. 25. Resurrexit propter justificationem nostram. Ergo est causa nostrae resurrectionis corporalis.

QUÆSTIUNCULA II.

1. Uterius. Videtur quod vox tubae non sit causa resurrectionis nostrae. Dicit enim Damascenus Lib. IV. de Fid. orth. cap. XXVIII. Crede resurrectionem futuram divina voluntate, virtute, & nutu. Ergo cum haec sint sufficiens causa resurrectionis, non oportet ponere causam ejus vocem tubae.

2. Praeterea. Frustra vox emittitur ad eum qui audire non potest. Sed mortui non habebunt auditum. Ergo non est conveniens quod vox aliqua formetur ad resuscitandum eos.

3. Praeterea. Si vox aliqua sit causa resurrectionis, hoc non erit nisi per virtutem divinitus voci datam, unde super illud Psalm. LXXI. 34. Dabit voci suae vocem virtutis, dicit Glossa, resuscitandi corpora. Sed ex quo potentia data est, quamvis alicui miraculose detur, tamen actus qui sequitur, est naturalis, sicut patet in caecis miraculose illuminatis, qui naturaliter vident. Ergo si vox aliqua esset causa resurrectionis, resurrectio esset naturalis; quod falsum est.

Sed contra est quod dicitur I. Thessal. IV. 15. Ipse Dominus. in tuba Dei descendet de caelo, & mortui qui in Christo sunt, resurgent primi.

Praeterea. Joan. V. 25. & 28. dicitur: Qui in monumentis sunt, audient vocem Filii Dei, & qui audierint, vivent. Haec autem vox dicitur tuba, ut in littera patet. Ergo &c.

QUÆSTIUNCULA III.

1. Uterius. Videtur quod nullo modo ad resurrectionem Angeli operetur. Quia majoris virtutis est ostensiva resurrectio mortuorum quam generatio hominum. Sed quando homines generantur, anima non infunditur corpori mediantibus Angelis. Ergo nec resurrectio, quae est iterata conjunctio animae corpori, fiet ministerio Angelorum.

2. Praeterea. Si ad aliquos Angelos hoc ministerium pertineat, maxime videtur pertinere ad Virtutes, quarum est miracula facere. Sed eis non adscribitur, sed Archangelis, ut in littera patet. Ergo resurrectio non fiet ministerio Angelorum.

Sed contra est quod dicitur I. Thessal. IV. quod Dominus in voce Archangelis descendet de caelo, & mortui resurgent. Ergo resurrectio mortuorum ministerio angelico complebitur.

SOLUTIO I.

Respondeo dicendum ad primam quaestionem, quod Christus ratione humanae naturae dicitur Dei & hominum mediator, ut in III. Lib. dist. XIX. quest. unic. art. 5. quaest. 2. & 3. dictum est: unde divi-

(2) Al. deest dormientium. (3) Al. deest ergo. (4) Al. non autem ad effectum. Nicolai: non sic autem effectum.

na dona a Deo in homines mediante Christi humanitate proveniunt. Sicut (3) ergo a morte spirituali liberari non possumus nisi per gratiae donum divinitus datum, ita nec a morte corporali nisi per resurrectionem divina virtute factam: & ideo sicut Christus primitias gratiae suscepit divinitus, & ejus gratia est causa nostrae gratiae: quia de plenitudine ejus nos omnes accepimus, gratiam pro gratia: Joan. I. 16. ita in ipso inchoata est resurrectio, & resurrectio sua causa est nostrae resurrectionis, ut sic Christus, in quantum est Deus, sit prima causa nostrae resurrectionis quasi aequivoca; sed in quantum est Deus & homo resurgens, est causa proxima, & quasi univoca nostrae resurrectionis. Causa autem univoca agens producit effectum in similitudine suae formae: unde non solum est causa efficiens, sed exemplaris istius effectus. Hoc autem contingit dupliciter. Quandoque enim ipsa forma, per quam attenditur similitudo agentis ad effectum, est directe principium actionis qua producit ille effectus, sicut calor in igne calefacente. Quandoque autem illius actionis qua effectus producitur, non est principium primo & per se ipsa forma secundum quam attenditur similitudo, sed principia illius formae; sicut si homo albus generet hominem album, ipsa albedo generantis non est principium generationis activae, & tamen albedo generantis dicitur causa albedinis generati, quia principia albedinis in generante sunt principia generativa facientia albedinem in generato: & per hunc modum resurrectio Christi est causa nostrae resurrectionis: quia illud quod facit resurrectionem Christi, qui est causa efficiens univoca nostrae resurrectionis, agit ad resurrectionem nostram, scilicet virtus Divinitatis ipsius Christi, quae sibi, & Patri communis est: unde dicitur Roman. VIII. 11. Qui suscitavit Jesum Christum a mortuis, vivificabit mortalia corpora nostra. Sed ipsa resurrectio Christi virtute Divinitatis adjuncta est causa quasi instrumentalis resurrectionis nostrae: operationes enim divinae agebantur mediante carne Christi quasi quodam organo, sicut ponit exemplum Damascenus in III. Lib. (de Fid. orthod. cap. XV.) de tactu corporali quo mundavit leprosum, Matth. VIII.

Ad primum ergo dicendum, quod causa sufficiens statim producit effectum stum ad quem ordinatur immediate, (4) non autem effectum ad quem ordinatur mediante alio, quantumcumque sit sufficiens; sicut calor, quantumcumque sit intensus, non statim in primo instanti causat calorem, sed statim incipit movere ad calorem, quia calor est effectus ejus mediante motu. Resurrectio autem Christi dicitur causa nostrae resurrectionis, ut dictum est, non quia ipsa agat resurrectionem nostram, sed mediante principio suo, scilicet virtute divina, quae nostram resurrectionem faciet ad similitudinem resurrectionis Christi. Virtus autem omnia operatur mediante voluntate, quae est propinquissima effectui: unde non oportet quod statim resurrectione Christi facta, nostra resurrectio sit secuta; sed tunc sequitur quando voluntas Dei ordinavit.

Ad secundum dicendum, quod virtus divina non aligatur causis aliquibus secundis, quin effectus illarum posset immediate, vel aliis causis mediantibus producere, sicut posset generationem inferiorum corporum causare etiam motu caeli non existente; & tamen secundum ordinem quem in rebus statuit, motus caeli est causa generationis inferiorum corporum. Similiter etiam

(2) Al. deest dormientium. (3) Al. deest ergo. (4) Al. non autem ad effectum. Nicolai: non sic autem effectum.